РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - РАЗГРАД

Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Разград за 2022 година

2023 г.

Основни здравно – демографски показатели през 2022 г.

Население към 31.12.2020 г.	**101 107**
Раждаемост	**7,6**
Смъртност	**21,0**
Брой хоспитализации COVID - 19	**1023**
Умирания от COVID - 19	**127**
Естествен прираст	**-13,4**
Детска смъртност	**6,5**
Новооткрити случаи на туберкулоза	**11**
Новооткрити случаи на злокачествени новообразувания	**327**
Новооткрити психични и поведенчески разстройства	**13**
Хоспитализирани случаи	**14 189**
Общ брой на първично инвалидизирани лица	**1 021**
Брой освидетелствани и преосвидетелствани лица	**3 742**
Брой на лечебните заведения за болнична помощ	**3**
Средногодишен брой легла в лечебните заведения за болнична помощ	**543**
от тях: легла за активно лечение	*446*
- интензивни	22
- терапевтични	244
- хирургични	88
- педиатрични	59
- акушеро - гинекологични	33
от тях: други легла	*97*
- легла за дългосрочни грижи	35
- психиатрични	40
- физиотерапия и рехабилитация	22
Брой места за краткосрочен престой в лечебните заведения за болнична помощ	**40**
Амбулатории за първична медицинска помощ	**43**
Амбулатории за първична дентална помощ	**69**
Амбулатории за специализилрана медицинска помощ	**60**
Диагностично – консултативни центрове	**1**
Медицински центрове	**6**
Медико – диагностична лаборатория	**5**
Медико техническа лаборатория	**12**
Хоспис	**1**
Брой лекари	**302**
Брой персонал по здравни грижи	**533**
Обслужени лица в спешно отделение	**17 799**

1. Здравно-демографска характеристика на областта

1.1. Численост на населението

Област Разград е разположена в североизточната част на България, заема 2,38% от територията на страната (2639 кв. км.) и 17,62% от територията на Северен централен район. С най-голяма площ в областта е община Разград (22,7% от територията на областта), следвана от общините Кубрат и Исперих, заемащи съответно 17,8% и 16,6%. С най-малка площ е община Цар Калоян, чиято площ е 7,7% от територията на областта. Областта граничи с областите Русе, Шумен, Търговище и Силистра.

Селищната мрежа в област Разград обхваща 104 населени места, от които 6 са градове. Населението в областта към 31.12.2022 г. е 101 107 души. Селското население е 52 773 души или 52,20 % от общото население, а градското население е 48 334 души или 47,80 % от общото население. Процентът на градското население за областта (47,80) е много по-нисък от средния процент за Северен централен район (66,68%) и за страната (73,62 %). Това показва, че Разградска област се характеризира с много ниска степен на урбанизация. Пет от шестте града в областта са от категорията много малки градове – под 10 хил. души. Трайно и центърът на областта - град Разград е под 30 000 души (с 28 509 души), и вече не е в категорията на средните градове над 30 хил. души. В него е съсредоточена голяма част от градското население, по данни на НСИ.

Селищната мрежа на областта може да бъде охарактеризирана като сравнително добре балансирана и равномерно развита. Центърът на областта - град Разград е в сравнително удобно разположение спрямо останалите населени места и центровете на общини. Опорните центрове - малките градове, също са разположени в добра близост до селските населени места. Това предполага възможности в бъдеще да се усъвършенстват връзките град – село.

Броят на жените е 52 599, което представлява 52,02% от цялото население, а мъжете са 48 508 (47,98%). Делът на жените си остава незначително, но по-висок от този на мъжете. През 2022 г. на 1000 мъже се падат 1 084 жени.

Година	Население в областта	Мъже	Отн. дял	Жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2020	109 810	53 467	48,69%	56 343	51,31%	51 160	46,59%	58 650	53,41%
2021	107 764	52 358	48,59%	55 406	51,41%	50 155	46,54%	57 609	53,46%
2022	101 107	48 508	47,98%	52 599	52,02%	48 334	47,80%	52 773	52,20%

От населението на възраст до 55-59 години мъжете са повече от жените. След тази възрастова група броят на жените превишава този на мъжете.

	Структура на населението по местоживеене		Полово съотношение (брой жени на 1000 мъже)	Отношение на населението на възраст под 15 и на 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години	Отношение на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години
	%			%	%
	град	**село**	**общо**	**общо**	**общо**
Общо за страната	73,6	26,4	1080	60,4	37,7
Северен централен	66,7	33,3	1091	65,6	44,8
Разград	47,8	52,2	1084	60,5	39,0

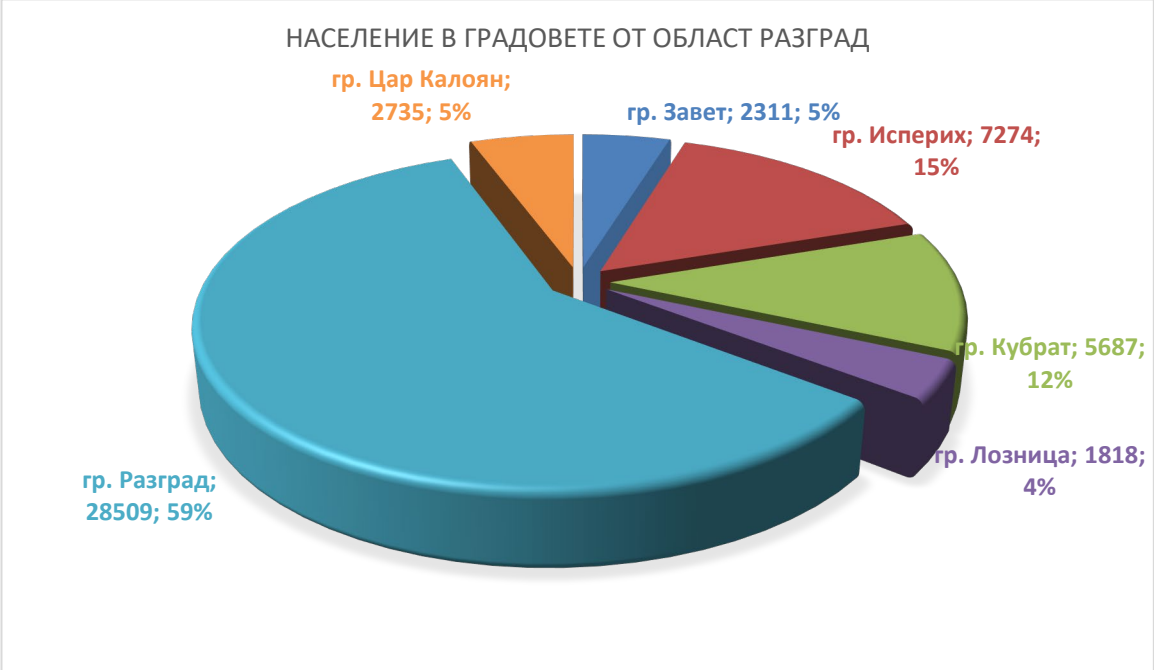

С най-голям брой население е община Разград – 42 778 жители (42,31%). Втора по брой население е община Исперих с 18 798 жители (18,59%), следвана от община Кубрат с 13 830 (13,68%). С най-малък брой население е община Цар Калоян с 4 434 жители (4,39%).

Области Общини	2020			2021			2022		
	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата
	население								
Разград	**109810**	**51160**	**58650**	**107764**	**50155**	**57609**	**101107**	**48334**	**52773**
Завет	8938	2608	6330	8726	2555	6171	7879	2311	5568
Исперих	20142	7868	12274	19828	7697	12131	18798	7274	11524
Кубрат	15410	6205	9205	15015	6054	8961	13830	5687	8143
Лозница	8263	1982	6281	8128	1929	6199	7594	1818	5776
Разград	45624	29399	16225	44894	28931	15963	42778	28509	14269
Самуил	6365	-	6365	6269	-	6269	5794	-	5794
Цар Калоян	5068	3098	1970	4904	2989	1915	4434	2735	1699

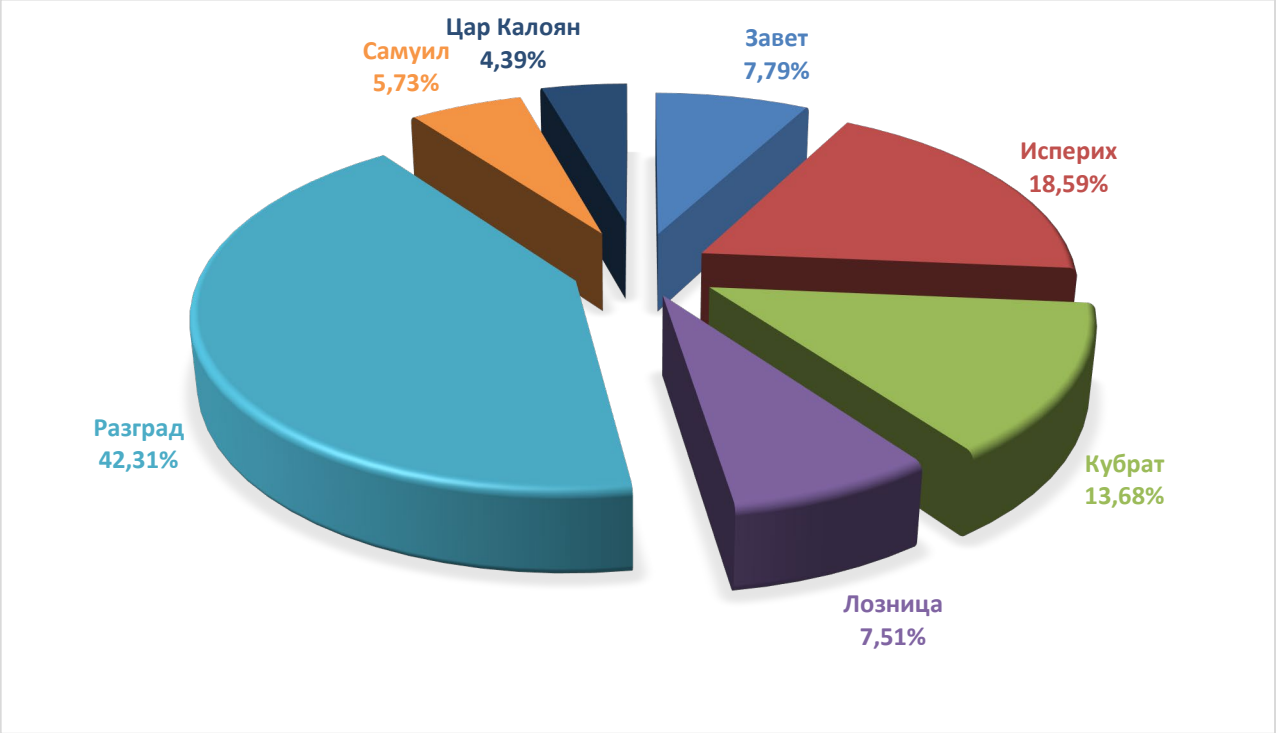

Области Общини	2021			2022			Спад в проценти		
	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата
Разград	**107764**	**50155**	**57609**	**101107**	**48334**	**52773**	**-6,18%**	**-3,63%**	**-8,39%**
Завет	8726	2555	6171	7879	2311	5568	-9,71%	-9,55%	-9,77%
Исперих	19828	7697	12131	18798	7274	11524	-5,19%	-5,50%	-5,00%
Кубрат	15015	6054	8961	13830	5687	8143	-7,89%	-6,06%	-9,13%
Лозница	8128	1929	6199	7594	1818	5776	-6,57%	-5,75%	-6,82%
Разград	44894	28931	15963	42778	28509	14269	-4,71%	-1,46%	-10,61%
Самуил	6269	-	6269	5794	0	5794	-7,58%		-7,58%
Цар Калоян	4904	2989	1915	4434	2735	1699	-9,58%	-8,50%	-11,28%

Тенденцията за намаляване на населението през годините се увеличава. За предходните две години наваляването е 2,73%, то за последните две години е достигнало 6,18 %. С най-лош показател са община Завет (-9,671) и община Цар Калоян (-9,58%). С най - добър показател са в община Разград (-4,71%) и община Исперих (-5,19%).

Показателят за област Разград (-6,18%) е по-лош от същия за страната (-5,72%).

	Страната брой	**Разград брой**	**Страната %**	**Разград %**
0 - 4	286060	4025	4,44%	3,98%
5 - 9	304395	4493	4,72%	4,44%
10 - 14	322964	4798	5,01%	4,75%
15 - 19	301621	4697	4,68%	4,65%
20 - 24	272140	3850	4,22%	3,81%
25 - 29	280313	4290	4,35%	4,24%
30 - 34	382108	5392	5,93%	5,33%
35 - 39	429760	5771	6,67%	5,71%
40 - 44	458811	6527	7,12%	6,46%
45 - 49	508887	7734	7,89%	7,65%

50 - 54	486516	8384	7,55%	8,29%
55 - 59	439672	8149	6,82%	8,06%
60 - 64	459080	8189	7,12%	8,10%
65 - 69	454324	8052	7,05%	7,96%
70 +	1061059	16756	16,46%	16,57%

Процентното съотношение по възрастови групи за област Разград е идентично с това за страната.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2022 г. е 58 798 души, или 58,15% от населението на областта, като мъжете са 30 891, а жените – 27 907 хиляди.

РАЗГРАД	**101 107**	**%**
Под трудоспособна възраст	14 271	14,12%
В трудоспособна възраст	58 798	58,15%
Над трудоспособна възраст	28 038	27,73%
БЪЛГАРИЯ	**6447710**	**%**
Под трудоспособна възраст	977765	15,16%
В трудоспособна възраст	3775116	58,55%
Над трудоспособна възраст	1694829	26,29%

Сериозен проблем е значително ниският относителен дял на населението в под трудоспособна възраст – 14,12%. Населението в над трудоспособна възраст нараства и през 2022 г. и достига 27,73% за областта. За страната населението над трудоспособна възраст е 26,29%.

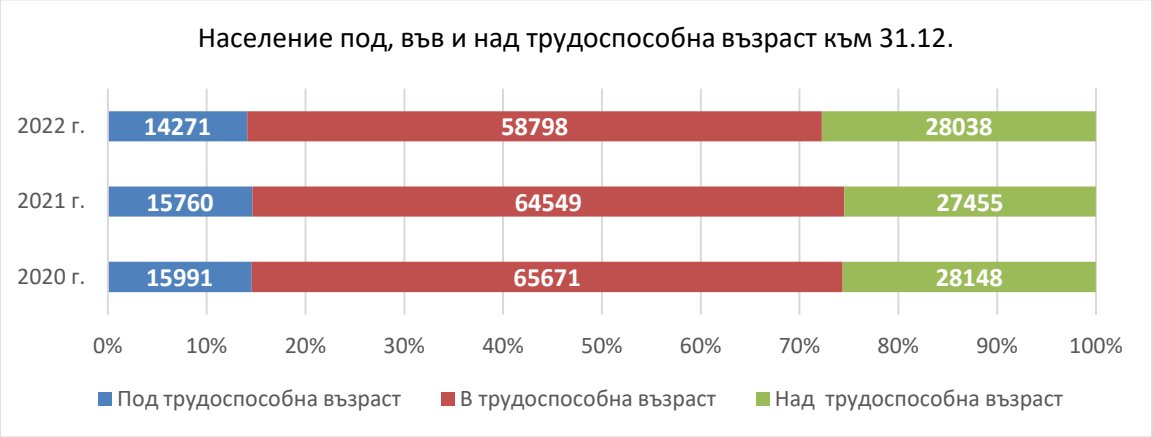

	Община Завет	Община Исперих	Община Кубрат	Община Лозница	Община Разград	Община Самуил	Община Цар Калоян
Под трудоспособна възраст	13,54%	15,18%	13,02%	13,31%	14,66%	12,82%	11,77%
В трудоспособна възраст	58,45%	59,12%	54,99%	60,50%	58,27%	59,20%	56,90%
Над трудоспособна възраст	28,01%	25,69%	31,99%	26,19%	27,07%	27,98%	31,33%

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която през 2022 г. нараства до 45,2 години за страната и 45,9 години за областта. Процесът на остаряване на населението се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата средната възраст на населението е 46,3 а в градовете 45,4 години. Мъжете в областта достигат средна възраст на 44,0 години, а жените на 47,6 години.

Друг показател е коефициентът на демографско заместване (съотношение между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) към излизащите от трудоспособна възраст (60-64 г.). През 2000 г. на всеки 100 души излизащи от трудоспособна възраст са били заместени от 142 души влизащи в трудоспособна възраст, през 2022 г. на всеки 100

души са били заместени от 57 души. Това показва, че в областта настъпва стагнация по отношение на подмладяването и развитието на трудоспособното население.

Възрастова структура на населението за 2022 г. на област Разград

Години	Възрастови групи						
	Общо	0-17	% от общия брой	18-59	% от общия брой	60+	% от общия брой
Общо							
2020	109 810	18 190	16,56%	59 017	53,74%	32 603	29,69%
2021	107 764	17 945	16,65%	57 722	53,56%	32 096	29,78%
2022	**101 107**	**16 124**	**15,95%**	**51 986**	**51,42%**	**32 997**	**32,64%**
В градовете							
2020	51 160	8 623	16,85%	27 605	53,96%	14 932	29,19%
2021	50 155	8 548	17,04%	26 932	53,70%	14 675	29,26%
2022	**48 334**	**7 989**	**16,53%**	**25 120**	**51,97%**	**15 225**	**31,50%**
В селата							
2020	58 650	9 567	16,31%	31 412	53,56%	17 671	30,13%
2021	57 609	9 397	16,31%	30 790	53,45%	17 422	30,24%
2022	**52 773**	**8 135**	**15,42%**	**26 866**	**50,91%**	**17 772**	**33,68%**

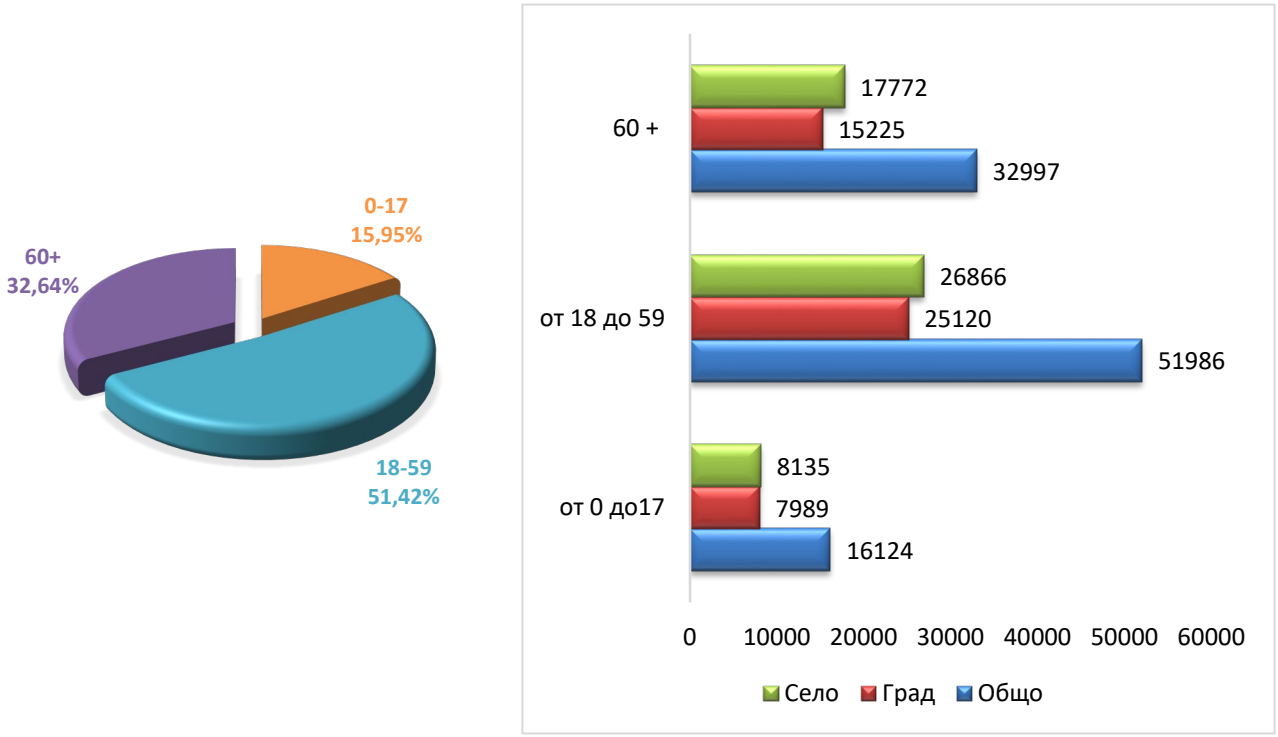

Възрастова структура на населението към 31.12.2022 г. на област Разград

От представените данни за тригодишен период се наблюдава ясна тенденция за намаляване и застаряване на населението в Разградска област, по-ясно изразено в селата и при жените.

Трудоспособното население заема най-висок дял във възрастовата структура на населението в област Разград, но и в тази категория е налице намаление на населението както в абсолютен брой, така и като относителен дял.

Безработни лица и коефициент на безработица

Статистически райони Области	Общо		в т.ч. на 15-64 години	
	Безработни лица – хил.	**Коефициент на безработица - %**	Безработни лица – хил.	**Коефициент на безработица - %**
България	140,4	**4,3**	137,9	**4,3**
Северен централен	20,6	**6,0**	20,4	**6,1**
Област Разград	5,1	**10,7**	5,0	**10,8**

Наблюдава се леко покачване на коефициентът на безработица от 11,7 % през 2021 г. на 10,7% през 2022 г., но същият е по-висок от средния за Северен централен район (6,0 %) и от този за страната (4,3 %).

Заети лица и коефициент на заетост

Статистически райони Области	**2021 г.**		**2022 г.**	
	Заети лица – хил.	**Коефициент на заетост - %**	Заети лица – хил.	**Коефициент на заетост - %**
България	3 068,3	**52,7**	3 150,5	**54,2**
Северен централен	317,5	**48,8**	325,9	**50,3**
Област Разград	39,3	**43,1**	42,2	**45,6**

Икономическата активност в област Разград е 47,2 хил. Души (51,0%), и съответно коефициентът на икономическа активност е по – нисък от този за Северният централен район (53,5 %) и страната (56,6%).

По данни на НСИ за 2022 г., ***коефициентът на заетост*** на населението от област Разград е по-нисък (45,6 %) спрямо СЦР (50,3 %) и спрямо средния за страната (54,2 %), он въпреки това бележи леко увеличение спрямо предходната година.

Брутен вътрешен продукт на човек от населението

Статистически райони Области	БВП на човек от населението
България	20 212
Северен централен	13 838
Област Разград	12 942

Стойността на произведения брутен вътрешен продукт (БВП) на област Разград за 2021 г. възлиза на 1 408 млн. лв. и е на предпоследно място по принос в Северен централен район – 10 487 млн. лв. Областта има ограничен принос в общия БВП като формира едва 13,43 % от БВП на района.

По показателя БВП на глава от населението за 2021 г., област Разград е на предпоследно място в сравнение с останалите области от СЦР. Средната стойност на БВП на човек в областта е 12 942 лв., при среден показател за района 13 838 лв. и много под средния за страната от 20 212 лв.

Към 31 декември 2022 г. броят на жените във фертилна възраст е 18 632. Намалението за периода 2022 г. – 2021 г. е с 2463, а намалението за периода 2020 г. – 2021 г. е 534. Анализът на данните, представени от Националния статистически институт за демографското състояние на нацията през 2022 г. показва, че намалението за последния период е близо 5 пъти по – голямо.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в областта, наричан още размер на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението.

Година	Брой жени във фертилна възраст (15-49)
2020 г.	21 629
2021 г.	21 095
2022 г.	18 632

Изводи:

С развитието на демографските процеси в област Разград през последните години се утвърдиха неблагоприятни тенденциии за намаляване броя на населението. Негативно влияние оказват ниската раждаемост и относително високата смъртност, както и външната и вътрешна миграция.

Застаряването на населението поражда редица здравни, социални и икономически проблеми. Увеличените потребности от здравни грижи и социално подпомагане водят до увеличаване на разходите в тези сфери и необходимост от по-големи ресурси.

1.2. Раждаемост

Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент, измененията във фертилното поведение и психологическата нагласа за малко деца в семейството и др.

През 2022 г. в областта са регистрирани 773 родени деца, като от тях 772 (99,9%) са живородени.

(брой)

	2020			2021			2022		
	Общо	Живородено	Мъртвородено	Общо	Живородено	Мъртвородено	Общо	Живородено	Мъртвородено
България	59440	59086	354	59069	58678	391	56917	56596	321
Разград	**809**	**803**	**6**	**807**	**800**	**7**	**773**	**772**	**1**

Спрямо 2020 г. броят на живородените през 2021 г. е намалял с 36 броя.

През 2022 г. в областта са регистрирани 773 родени деца, от които 772 са живородени (99,87%) и 1 – мъртвородено (0,13%).

		2020	2021	2022
		Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)
Общо	България	8,5	8,5	8,8
	Разград	**7,3**	**7,4**	**7,6**
В градовете	България	8,6	8,7	8,8
	Разград	**7,2**	**6,9**	**7,2**
В селата	България	8,2	8,1	8,5
	Разград	**7,5**	**7,7**	**7,9**

Коефициентът на общата раждаемост за областта спрямо предходните две години (2020 г. – 7,3‰ и 2021 г. – 7,4‰) леко нараства и за 2022 г. е 7,6‰ за 2022, като същевременно остава по–нисък от средния за страната 8,8 ‰. В градовете и селата раждаемостта е съответно 7,2‰ и 7,9‰ на хиляда души от населението.

Характерно за областта е по-високата раждаемост в селата (7,9‰), отколкото в градовете (7,2‰). За страната тази тенданция е обратна – по-висока е раждаемостта в градовете (8,8‰), а в селата е 8,5‰.

Области	Общо	Възраст на майката							
		под 20	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 +	непоказана
Разград - 2020	803	70	181	265	199	70	17	1	-
Разград - 2022	772	60	177	247	197	78	10	3	-
Разлика 2020-2022	31	10	4	18	2	-8	7	-2	-

Върху броя на ражданията съществено влияние оказва контингентът на жените в детеродна възраст, който намалява. Същият оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението. Повъзрастовите показатели за плодовитост на жените показват, че най-висока е плодовитостта сред жените на възраст от 25 до 34 години (444 живородени от общо 772 или 57,51%). Сравнително висока е и плодовитостта сред жените на възраст 20 – 24 години (177 живородени или 22,92 %). Сред по-младите майки под 20 години, 60 са живородените деца или 7,77 %. За последните три години ражданията при младите майки на възраст под 20 години са намалели от 70 през 2020 г. на 60 през 2022 г. Еденични са случаите на раждания за същия период във възрастовата група 45 +.

Тоталният коефициент на плодовитост (среден брой деца, които една жена ражда през целия си детероден период) се увеличава от 1,50‰ през 2020 г. за областта на 1,70‰ през 2022 г. За страната този коефициент е малко по висок през 2022 г. 1,78‰. Теоретично определеният минимум за осигуряване на просто възпроизводство на населението е 2,1‰ живородени деца.

	Коефициент на раждаемост (‰)	Тотален коефициент на плодовитост (Среден брой деца)	Средна възраст на майката при раждане на първо дете (години)
2020 г.			
Общо за страната	8,5	1,56	27,5
Разград	**7,3**	**1,50**	**26,1**
2022 г.			
Общо за страната	8,8	1,78	29,1
Разград	**7,6**	**1,70**	**28,1**

Средната възраст на жените при раждане на първо дете се леко се увеличава от около 26 години за разглеждания период на около 28 години.

Общини	2020 Живородени			2021 Живородени			2022 Живородени		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
Разград	803	408	395	800	394	406	772	394	378
Завет	63	29	34	65	31	34	69	34	35
Исперих	153	78	75	148	80	68	152	76	76
Кубрат	93	46	47	95	50	45	102	59	43
Лозница	49	25	24	65	35	30	57	28	29
Разград	349	183	166	346	166	180	312	163	149
Самуил	60	30	30	45	18	27	52	22	30
Цар Калоян	36	17	19	36	14	22	28	12	16

В териториален аспект раждаемостта е най-висока в общините Самуил – 9,0 ‰ и Завет – 8,8 ‰ а най–ниска в общините Цар Калоян – 6,3 ‰ и Разград – 7,3 ‰.

Общини	Раждаемост		
	2020	2021	2022
Разград	**7,3**	**7,4**	**7,6**
Завет	7,0	7,4	8,8
Исперих	7,6	7,4	8,1
Кубрат	6,0	6,2	7,4
Лозница	5,9	7,9	7,5
Разград	7,6	7,6	7,3
Самуил	9,4	7,1	9,0
Цар Калоян	7,1	7,2	6,3

Раждания и аборти в област Разград

година	Брой		На 1000 жени от 15 до 49 години	
	Раждания	Аборти	Раждания	Аборти
2022 г.	773	99	41,5	5,3
2021 г.	807	161	38,3	7,6
2020 г.	809	242	35,6	10,7

През разглеждания три годишен период абортите в областта навалляват от 242 бр. (10,7‰) през 2020 г. на 99 бр. (5,3‰) през 2022 г.

години	Аборти - общо					Спонтанен аборт					Терапевтичен аборт				
	общо	в т.ч. на жени на възраст				общо	в т.ч. на жени на възраст				общо	в т.ч. на жени на възраст			
		под 15	15-19	20-29	30+		под 15	15-19	20-29	30+		под 15	15-19	20-29	30+
2022	**99**	1	10	39	49	**51**	1	5	18	27	**48**		5	21	22
2021	**161**	2	12	66	81	**90**	2	10	32	46	**71**		2	34	35
2020	**242**		21	115	106	**118**		16	55	47	**124**		5	60	59

Над половината от извършените аборти са спонтанни 51 бр. (51,6%).

В структурата на терапевтичните аборти (48 бр.) над 83% (40 бр.) са аборти по желание и само 17% (8 бр.)са аборти по медицински показания.

Според възрастовата структура половината от извършените аборти (49 бр.) са в групата на жени 30+ години.

През разглеждания период относителният дял на живородените извънбрачните се запазва онтоситтелно постоянен, около 44 % от общия брой. Също така относителният дял на извънбрачните живородени в селата е по-нисък отколкото в градовете. За голяма

част от извънбрачните раждания има данни за бащата, което означава, че тези деца най-вероятно се отглеждат в семейна среда от родители, живеещи в съжителство без брак.

	2020 г.				2022 г.			
	Общо	Брачно	Извън-брачно	% извънбрачни	Общо	Брачно	Извън-брачно	% извънбрачни
Разград	803	452	351	43,71%	772	426	346	44,82%
Завет	63	38	25	39,68%	69	45	24	34,78%
Исперих	153	85	68	44,44%	152	77	75	49,34%
Кубрат	93	45	48	51,61%	102	43	59	57,84%
Лозница	49	26	23	46,94%	57	32	25	43,86%
Разград	349	194	155	44,41%	312	173	139	44,55%
Самуил	60	37	23	38,33%	52	36	16	30,77%
Цар Калоян	36	27	9	25,00%	28	20	8	28,57%

В регионален аспект най-висок е относителният дял на извънбрачни раждания в общините Кубрат (57,84%), Исперих (49,34%). В тези общини делът е около 50%, най–нисък е в община Цар Калоян (28,57%) и община Самуил (30,77%).

Високият процент на извънбрачната раждаемост е характерен за всички области в страната и е в съответствие с промяната от традиционния семеен модел за сключен граждански брак, към свободно съжителство. Новият семеен модел променя и семейните отношения, и мястото и ролята на семейството в обществото, в посока на намаляване на тяхната икономическа, социална и традиционно - ценностна тежест и значимост.

Изводи:

Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент, измененията във фертилното поведение и психологическата нагласа за малко деца в семейството и др.

1.3. Обща смъртност

Броят на умрелите лица в област Разград през 2022 г. е 2138. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява **с 547, или с 20,37 %.** Нивото на общата смъртност продължава да е високо и е над средната за страната (за областта 21,0 ‰/за страната 18,4 ‰).

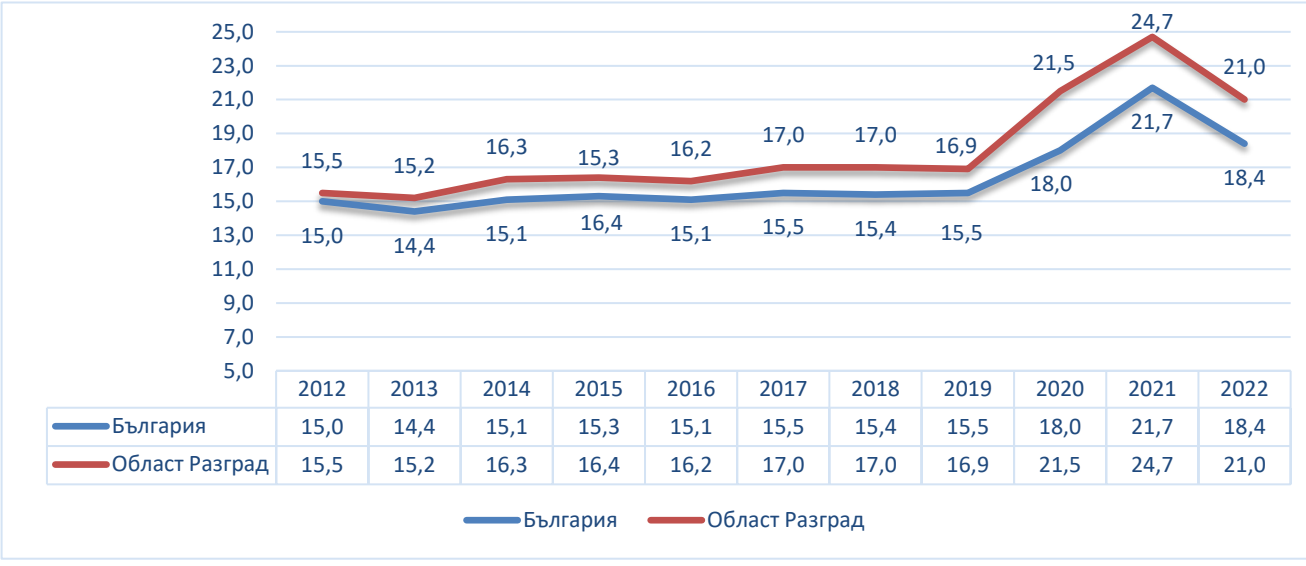

	Общо			В градовете			В селата		
	Смъртност (на 1 000 души от населението)			Смъртност (на 1 000 души от населението)			Смъртност (на 1 000 души от населението)		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо за страната	18,4	19,8	17,0	16,0	17,2	15,0	24,9	26,9	22,9
Разград	**21,0**	**23,3**	**19,0**	**18,9**	**22,3**	**15,9**	**23,0**	**24,2**	**21,9**

Смъртността сред мъжете (23,3‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (19,0‰). През 2022 г. от общо 2138 починали, жените са 1000 а починалите мъже са 1138. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (23,0‰) отколкото в градовете (18,9‰).

С най-висока смъртност е община Кубрат (25,54 ‰) и община Цар Калоян (25,04 ‰), а най-ниска е в общините Лозница (19,69 ‰) и Разград (19,39 ‰). В останалите общини регистрираната смъртност е над 20 - 22 ‰.

Смъртност по общини на 1000 души население

Община	2020 г.			2021 г.			2022 г.		
	Брой	Срено-годишно население	На 1000 души население	Брой	Срено-годишно население	На 1000 души население	Брой	Срено-годишно население	На 1000 души население
Завет	197	8938	22,04	216	8832	24,46	174	7942	21,91
Исперих	449	20142	22,29	474	19985	23,72	385	18843	20,43
Кубрат	383	15410	24,85	459	15213	30,17	356	13938	25,54
Лозница	159	8263	19,24	190	8196	23,18	150	7617	19,69
Разград	950	45624	20,82	1049	45259	23,18	833	42957	19,39
Самуил	127	6365	19,95	156	6317	24,70	128	5800	22,07
Цар Калоян	102	5068	20,13	141	4986	28,28	112	4473	25,04
ОБЩО	**2367**	**109810**	**21,56**	**2685**	**108787**	**24,68**	**2138**	**101568**	**21,05**

Средната продължителност на живота за периода 2020 – 2022 г. е 70,7 години и леко намалява спрямо предходния период (2018 - 2020) – 72,4 години, като отново данните за мъжете са с по-неблагоприятни стойности – 67,2 години, а при жените средната продължителност на живота е 74,6 години.

За област Разград показателят е 71,3 години и е под средния за страната 73,6 години.

Периоди	Общо	Мъже	Жени
2018 - 2020	72,4	68,8	76,3
2019 – 2021	71,3	67,8	75,1
2020 – 2022	70,7	67,2	74,6

Показателят за преждевременна смъртност през 2022 г. (20,95%) леко намалява спрямо предходната година (21,38%). В стойността на показателя за преждевременна смъртност има съществени различия при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст до 64 години в област Разград през 2022 г. са 13,30%, а стойността на този показател при мъжете е 27,68% - близо два пъти е по–висок.

За област Разград преждевременната смъртност в градовете (19,39%) е малко по–ниска от тази в селата (22,13%). За разлика от областта този показател за страната е с по–високи стойности в градовете (19,92%) и по–ниски в селата (17,99%).

Коефициенти на преждевременна смъртност по местоживеене (%)

	2022				
	Общо			В градовете	В селата
	Общо	Мъже	Жени		
България	19,23%	25,52%	12,45%	19,92%	17,99%
Разград	**20,95%**	**27,68%**	**13,30%**	**19,39%**	**22,13%**
	2021				
	Общо			В градовете	В селата
	Общо	Мъже	Жени		
България	20,51%	26,60%	13,68%	21,70%	18,80%
Разград	**21,38%**	**27,38%**	**14,67%**	**20,69%**	**21,89%**

Констатация: Нивото на общата смъртност през последната година намалява. Смъртността сред мъжете продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените. Задържащото се високо ниво на смъртността се дължи предимно на умиранията на хора в по-високите възрастови групи. Спрямо 2020 година броят на умрелите лица намалява с 229.

На първо място за 2022 г. по причини за смъртност в област Разград са болестите на кръвообращението – 1364,6 ‰ при 1099,3 ‰ за страната.

На второ място по смъртност са онкологичните заболявания. През 2022 г. те са 258,0 ‰ (за страната – 252,1 ‰). С най–висок относителен дял за областта от този клас болести „Новообразувания" са „Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб" (47,3‰), следвани от тези на дебелото черво (41,4‰).

На трето място по смъртност през 2022 г. са болестите на дихателната система 137,8 на сто хиляди за област Разград (по високи от тези за страната - 86,4 на сто хиляди).

СМЪРТНОСТ ПО ПРИЧИНИ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА ПО ПОЛ

	България			Разград		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	**1837,8**	**1983,2**	**1703,0**	**2105,0**	**2331,6**	**1895,4**
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	**7,0**	**8,4**	**5,7**	**7,9**	**12,3**	**3,8**
Туберкулоза (A15-A19, B90)	0,8	1,3	0,3	1,0	2,0	-
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,2	0,3	0,1	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,6	0,7	0,4	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	5,4	6,0	4,9	6,9	10,2	3,8
Клас II Новообразувания (C00-D48)	**252,1**	**295,2**	**212,2**	**258,0**	**313,5**	**206,6**
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	251,0	294,1	211,0	256,0	309,4	206,6
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	5,3	8,9	1,9	5,9	10,2	1,9
Злокачествено новообразувание на хранопровода (C15)	2,5	4,3	0,8	2,0	4,1	-
Злокачествено новообразувание на стомаха (C16)	14,6	17,9	11,4	16,7	24,6	9,5
Злокачествено новообразувание на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	38,8	47,2	31,0	41,4	53,3	30,3
Злокачествено новообразувание на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	9,6	12,3	7,2	13,8	18,4	9,5
Злокачествено новообразувание на панкреаса (C25)	17,5	19,8	15,3	16,7	16,4	17,1
Злокачествено новообразувание на ларинкса (C32)	4,6	8,6	1,0	5,9	10,2	1,9

Злокачествено новообразуване на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	44,8	66,9	24,3	47,3	82,0	15,2
Злокачествен меланом на кожата (C43)	2,3	2,8	1,8	1,0	-	1,9
Злокачествено новообразуване на млечната жлеза (C50)	18,8	0,5	35,8	10,8	2,0	19,0
Злокачествено новообразуване на шийката на матката (цервикс) (C53)	4,1	-	8,0	5,9	-	11,4
Злокачествено новообразуване на тялото на матката (C54-C55)	5,5	-	10,6	4,9	-	9,5
Злокачествено новообразуване на яйчника (C56)	6,3	-	12,1	9,8	-	19,0
Злокачествено новообразуване на простатата (C61)	15,5	32,2	-	12,8	26,6	-
Злокачествено новообразуване на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	4,9	7,2	2,8	2,0	2,0	1,9
Злокачествено новообразуване на пикочния мехур (C67)	9,6	15,3	4,3	16,7	28,7	5,7
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	9,1	9,5	8,8	8,9	6,1	11,4
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,6	0,5	0,7	-	-	-
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	3,8	4,2	3,5	3,9	4,1	3,8
Левкемия (C91-C95)	5,3	5,9	4,8	3,9	4,1	3,8
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,2	3,0	1,5	-	-	-
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	25,3	26,5	24,1	25,6	16,4	34,1
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,1	1,1	1,2	2,0	4,1	-
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	**1,6**	**1,8**	**1,5**	**3,9**	**4,1**	**3,8**
Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	**19,9**	**18,4**	**21,3**	**10,8**	**12,3**	**9,5**
Захарен диабет (E10-E14)	19,4	18,0	20,7	10,8	12,3	9,5
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,5	0,4	0,6	-	-	-
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	**1,3**	**1,4**	**1,3**	**-**	**-**	**-**
Деменция (F01, F03)	0,5	0,2	0,7	-	-	-
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,3	0,6	0,0	-	-	-
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,0	0,1	0,0	-	-	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,5	0,5	0,4	-	-	-
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	**11,8**	**13,2**	**10,5**	**3,9**	**2,0**	**5,7**
Болест на Parkinson (G20)	2,2	2,5	1,9	-	-	-
Болест на Алцхаймер (G30)	0,8	0,6	1,0	1,0	2,0	-
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	8,8	10,0	7,6	3,0	-	5,7
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	**1099,3**	**1108,6**	**1090,6**	**1364,6**	**1438,3**	**1296,4**
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	209,1	235,9	184,3	305,2	344,2	269,1
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	84,8	110,2	61,3	111,3	147,5	77,7
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	124,3	125,7	123,0	194,0	196,7	191,4

Други болести на сърцето (I30-I51)	403,7	407,8	399,9	374,1	391,3	358,2
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	309,7	291,9	326,1	500,2	504,0	496,6
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	176,8	173,0	180,3	185,1	198,7	172,5
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	**86,4**	**104,3**	**69,8**	**137,8**	**166,0**	**111,8**
Грип (J09-J11)	0,5	0,5	0,5	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	40,8	48,9	33,2	99,4	110,6	89,1
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	19,1	25,0	13,6	22,6	36,9	9,5
в това число:						
Астма (J45-J46)	0,5	0,5	0,5	-	-	-
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	18,6	24,5	13,1	22,6	36,9	9,5
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	26,1	29,9	22,5	15,8	18,4	13,3
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	68,1	95,3	43,0	81,7	114,7	51,2
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	4,0	5,5	2,6	3,9	6,1	1,9
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	29,1	48,4	11,1	40,4	61,5	20,8
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	35,1	41,4	29,3	37,4	47,1	28,4
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	**0,7**	**0,8**	**0,6**	**1,0**	**2,0**	**-**
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	**0,6**	**0,9**	**0,4**	**2,0**	**2,0**	**1,9**
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,1	0,1	0,1	-	-	-
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,5	0,8	0,3	2,0	2,0	1,9
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	**25,5**	**29,0**	**22,1**	**27,6**	**18,4**	**36,0**
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	25,1	28,4	22,1	27,6	18,4	36,0
Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,3	0,7	0,0	-	-	-
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	**0,1**	**-**	**0,2**	**-**	**-**	**-**
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	**1,9**	**2,4**	**1,5**	**2,0**	**-**	**3,8**
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	**1,2**	**1,5**	**0,9**	**1,0**	**2,0**	**-**
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	**83,4**	**84,6**	**82,3**	**89,6**	**88,1**	**91,0**
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	0,0	0,0	0,0	-	-	-
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	54,0	61,5	47,0	84,7	77,9	91,0
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	29,4	23,1	35,2	4,9	10,2	-
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	**37,5**	**57,4**	**19,1**	**38,4**	**67,6**	**11,4**
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	22,3	33,4	12,1	24,6	43,0	7,6
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	7,3	11,1	3,7	12,8	26,6	-
Падания (W00-W19)	6,5	8,7	4,4	1,0	2,0	-
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	1,5	2,5	0,5	-	-	-

Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	0,8	1,3	0,4	-	-	-
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	6,3	9,7	3,2	10,8	14,3	7,6
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	6,6	11,2	2,4	9,8	18,4	1,9
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	0,9	1,3	0,6	1,0	2,0	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	6,5	9,9	3,4	1,0	2,0	-
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	1,1	1,7	0,5	2,0	2,0	1,9
Клас XXII Кодове за специални цели (U00-U85)	**139,2**	**159,9**	**120,0**	**74,8**	**88,1**	**62,5**
в т.ч. COVID-19 (U07.1-U07.2)	139,1	159,8	120,0	74,8	88,1	62,5

Умирания от Covid - 19

	Брой			На 100 000 души от населението			Относителен дял от всички умирания в областта		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
България	8993	4967	4026	139,1	159,8	120,1	7,6	8,1	7,0
Разград	76	43	33	74,8	88,1	62,5	3,6	3,8	3,3

Спрямо предходната година смъртността Covid-19 рязко намалява.

За 2022 г. относителният дял от всички умирания в областта (3,6%) е по нисък от този за страната (7,6%). Също така починалите от Covid-19 на 100 000 души от населението са по – малко (74,8) спрямо страната (139,1).

Години	Разград		България	
	Брой	На 100 000 души от населението	Брой	На 100 000 души от населението
Общо	76	74,8	8993	139,1
0-4	-	-	6	2,1
5-9	-	-	3	1,0
10-14	-	-	1	0,3
15-19	-	-	2	0,7
20-24	-	-	4	1,5
25-29	-	-	10	3,5
30-34	-	-	17	4,4
35-39	-	-	40	9,3
40-44	-	-	67	14,4
45-49	1	12,9	105	20,8
50-54	1	11,8	170	35,1
55-59	4	48,5	323	72,8
60-64	6	73,3	570	123,3
65-69	10	123,8	964	210,8
70-74	16	223,1	1559	367,1
75-79	12	239,0	1727	564,7
80-84	17	602,9	1608	857,1
85+	9	532,1	1817	1282,4

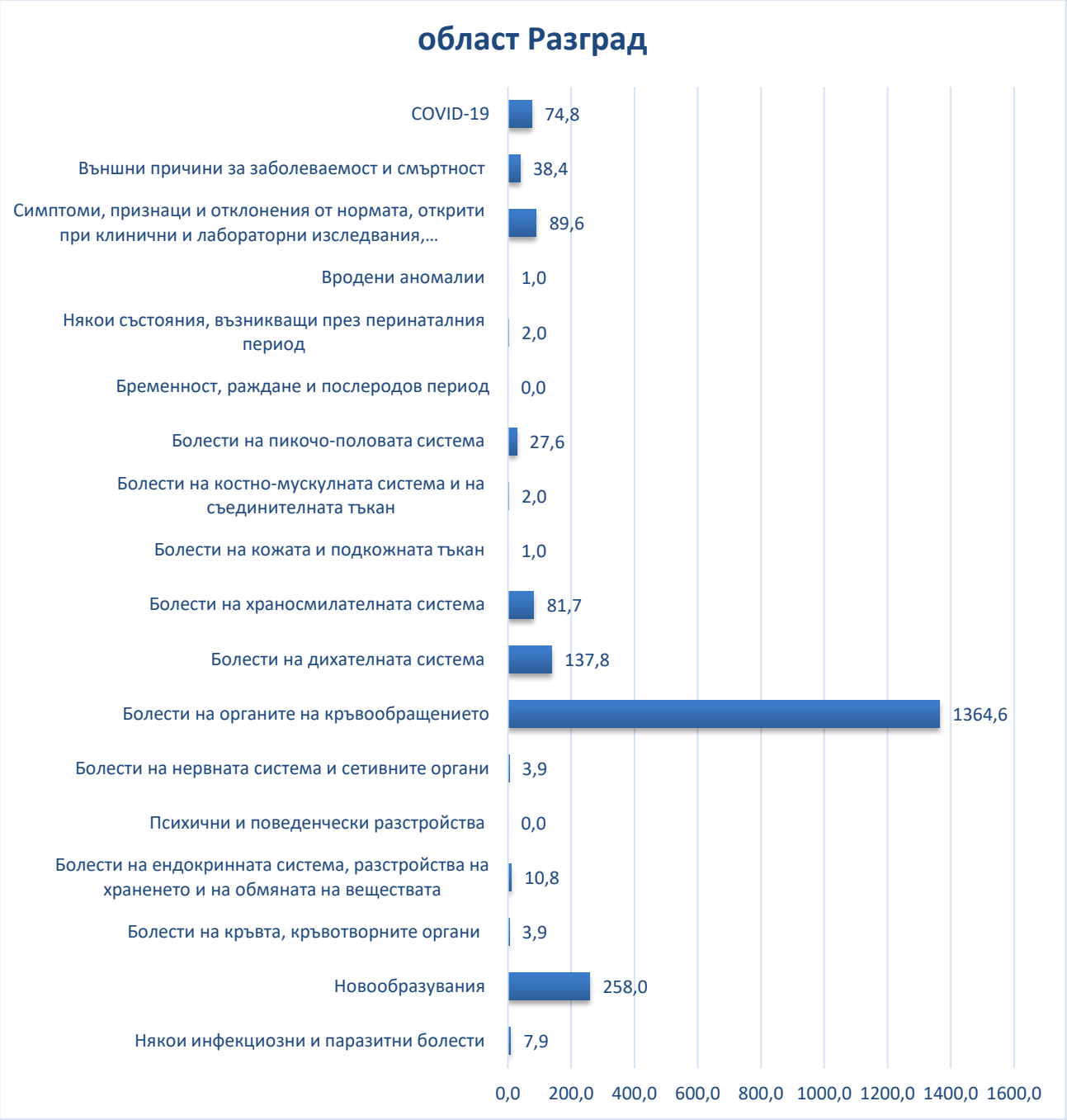

Основните причини за нарастване на общата смъртност в област Разград и страната през последните години са следните:

- нарастване на смъртността в активната възраст от социално значими заболявания, особено сред мъжете.
- рискови фактори, свързани с начина на живот на населението – тютюнопушене, нерационално хранене, хиподинамия, стрес и др.
- социално-икономически и екологични фактори на средата.

Не на последно място показателите за смъртността се влияят от дейността на здравните служби и нивото на медицинската помощ, оказвана на населението, по отношение на нейната достъпност, своевременност и качество.

1.4. Детска смъртност

През 2022 г. в областта са починали 5 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност е 6,5‰ и е по – висок от средния за страната 4,8‰ За сравнение, през 20 г. коефициентът на детска смъртност е бил 14.4‰, а през 2021 г. - 5.6‰.

	Общо			В градовете			В селата		
	Детска смъртност (на 1 000 живородени)			Детска смъртност (на 1 000 живородени)			Детска смъртност (на 1 000 живородени)		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
Общо за страната	4,8	5,4	4,2	4,0	4,7	3,2	7,4	7,6	7,2
Разград	**6,5**	**5,1**	**7,9**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**11,9**	**9,0**	**15,1**

	2020			2021			2022		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Момчета	Момичета
Общо за страната	301	160	141	326	170	156	274	157	117
Разград	**4**	**3**	**1**	**5**	**2**	**3**	**5**	**2**	**3**

Година	Общо		В градовете		В селата	
	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени
2022 г.	5	6,5	0	0,0	5	11,9
2021 г.	5	6,3	1	2,8	4	8,9
2020 г.	4	5,0	1	1,8	3	6,7

Възрастовата структура на детската смъртност е:
- под 1 ден - 1
- под 1 месец – 3
- от 1 месец до 1 година - 2

В регионален аспект през 2022 г. в общо три общини (Завет, Исперих и Цар Калоян) коефициентът на детска смъртност е нулев. Най – висока е детската смъртност в община Самуил с две починали деца до 1 година (38,5‰), следвана от общините Лозница, Кубрат и Разград с по едно починало дете до 1 година и съответно коефициенти за детскасмъртност Лозница (17,5‰), Кубрат (9,8‰) и Разград (3,2‰).

Естествен прираст

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2022 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 7 219 души.

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 13,45‰. Показателят е значително по – висок от този за страната – 9,62‰. Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 11,67‰, а в селата - минус 15,08‰.

Анализ на данните за динамиката на коефициента на естествен прираст в област Разград и страната показва, че в областта е налице значително по-неблагоприятна демографска ситуация и населението не е в състояние да се възпроизвежда.

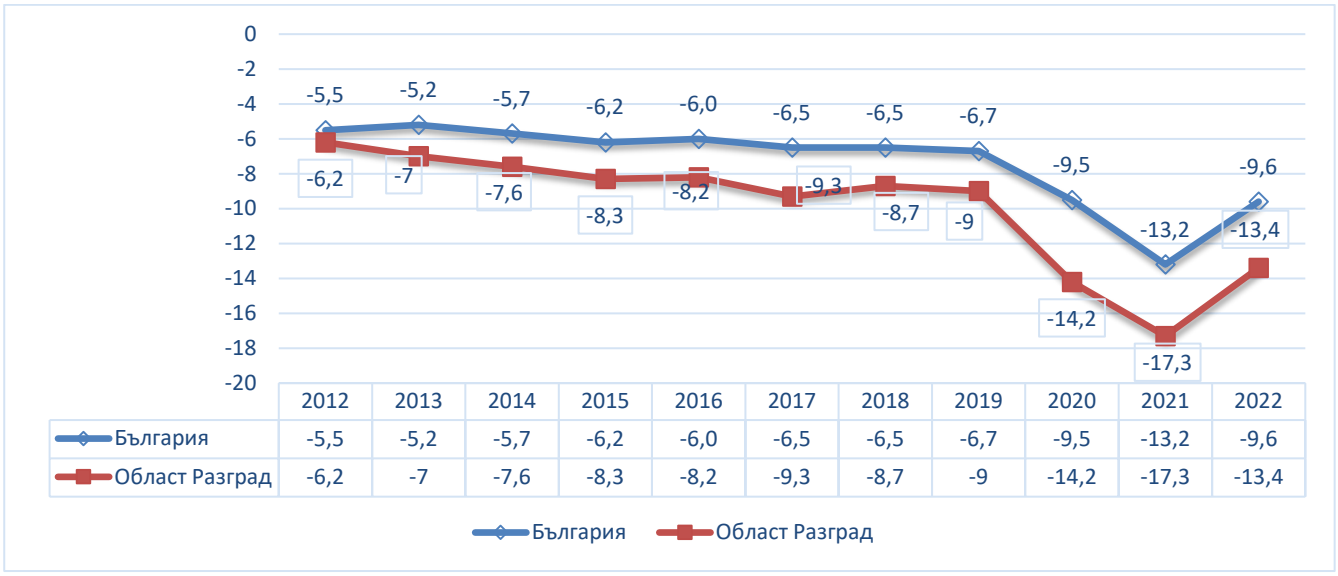

През 2022 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен прираст.

С най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Разград (-12,1‰), Лозница (-12,2‰), и Исперих (-12,4‰).

С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Цар Калоян - минус 18,8‰, следвана от община Кубрат - минус 18,2‰.

Естествен прираст по общини в област Разград

община	2022 г.		2021 г.		2020 г.	
	брой	На 1000 души	брой	На 1000 души	брой	На 1000 души
Завет	-105	-13,2	-151	-17,10	-134	-15,04
Исперих	-233	-12,4	-326	-16,31	-296	-14,69
Кубрат	-254	-18,2	-364	-23,93	-290	-18,85
Лозница	-93	-12,2	-125	-15,25	-110	-13,34
Разград	-521	-12,1	-703	-15,53	-601	-13,22
Самуил	-76	-13,1	-111	-17,57	-67	-10,55
Цар Калоян	-84	-18,8	-105	-21,06	-66	-13,03

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст, който през 2022 г. положителен - плюс 444 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

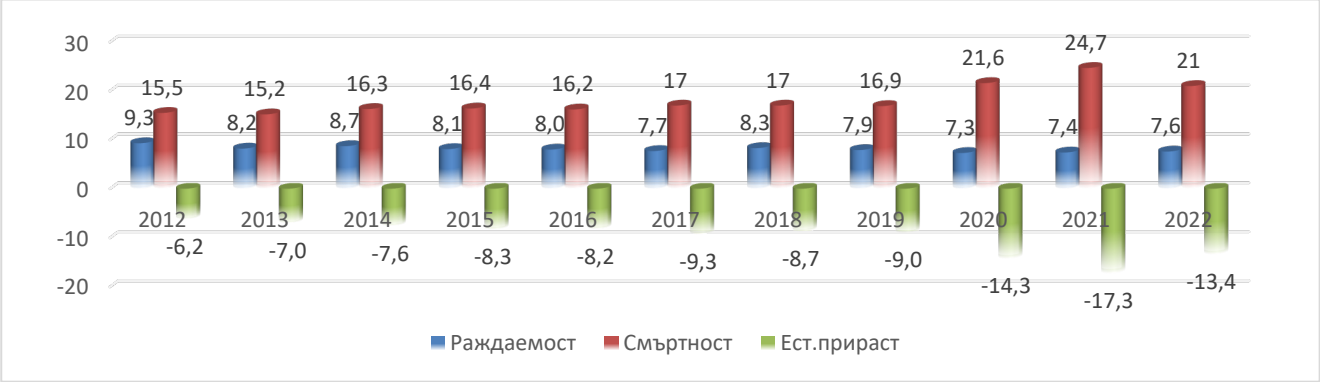

Мястото на здравеопазването при решаване на демографските проблеми на населението е безспорно, но не е решаващо. Подобряването на демографското състояние е сложен и продължителен процес, който зависи от активните и целенасочени действия не само на здравните институции, но и на редица други органи и организации, както и на цялото общество.

	Средно-годишно население	Живородени	Мъртвородени	Умрели	Детска смъртност	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Завет	7942	69	-	174	-	-105	184	205	-21
Исперих	18843	152	1	385	-	-233	575	431	144
Кубрат	13938	102	-	356	1	-254	346	307	39
Лозница	7617	57	-	150	1	-93	213	166	47
Разград	42957	312	-	833	1	-521	1087	923	164
Самуил	5800	52	-	128	2	-76	231	167	64
Цар Калоян	4473	28	-	112	-	-84	90	83	7
ОБЛАСТ	**101568**	**772**	**1**	**2138**	**5**	**-1366**	**2726**	**2282**	**444**

Важно значение за снижаването на детската смъртност има организацията на медицинското наблюдение на бременните и децата през първата година от живота им, организацията на родилната помощ и медицинската помощ за болните деца. Ранният обхват на бременните, системното им и активно наблюдение, особено на бременните с висок риск (3-ти и по-висок пореден номер на раждане, малък интервал между ражданията, възраст на майката до 20 или над 35 години, екстрагенитални заболявания на майката, злоупотреба с алкохол, тютюнопушене, наркотици, извънбрачна бременност), добрата организация на дейността в родилните отделения намаляват вероятността от умиране на детето в неонаталния период и са предпоставка за намаляване и на постнеонаталната смъртност.

Отчитането на тези закономерности и насочването на вниманието към рисковите семейства, рисковите бременности и рисковите деца до 1 г. възраст разкрива значителни резерви за снижаване на детската смъртност. Това налага утвърждаването на грижите за бременните и децата като приоритетни направления в извънболничната помощ у нас.

Трайните демографски промени, тенденции и предизвикателства са свързани с:

- Трайно намаляване на броя на населението – за разглеждания период (2020 – 2022) населението на страната е намаляло с 468 838, а населението на областта с 8 703.
- Траен отрицателен естествен прираст – трайно задържане на ниски нива на раждаемост, които не могат да компенсират трайно високите нива на смъртност;
- Броят на жените във фертилна възраст (15 – 49 навършени години), или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението. Броят на жените във фертилна възраст в област Разград към 31.12.2022 г. е 18 632, като спрямо предходната година намалява със 2 463, а спрямо 2020 г. – с 2 997. Броят на жените в тази възрастова група намалява основно поради емиграционните процеси.

- Незадоволително ниво на репродуктивна култура на населението в репродуктивна възраст. Високи са нивата на абортите по желание. Ежегодно абортите съставляват почти 30% от живородените деца;
- Независимо от положителната тенденция в намаляването на нивото на детската смъртност в България, тя продължава да е по-висока от тази в страните от Европейския съюз;
- Майчината смъртност остава висока;
- Преждевременната смъртност, особено сред мъжете продължава да бъде висока;
- Висока е миграцията и емиграцията на младежи;
- Продължава процесът на демографско остаряване, изразяващ се в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението на възраст под 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече години;
- В резултат на процеса на остаряването на населението, сериозни изменения претърпява неговото разпределение в трите възрастови групи под-, в– и над-трудоспособна възраст, което има пряко отражение върху икономическата и социална сфера;
- Устойчива стагнация по отношение на подмладяването и възпроизводството на трудоспособното население;
- Неравномерно е териториалното разпределение на населението. Развива се тенденцията на обезлюдяване на населени места;

1.5. Заболеваемост и болестност

- АКТИВНА ТУБЕРКУЛОЗА

За периода 2020 – 2022 г.показателят се наблюдава леко спадане на регистрираните заболявания от активна туберкулоза. Честотата на новорегистрираните случаи от туберкулоза се за периода 2020 – 2022 г. се запазва относително постоянен.

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза в област Разград

	общо		в т.ч. новооткрити	
	брой	на 100000 души от населението	брой	на 100000 души от населението
2022 г.	12	11,8	11	10,8
2021 г.	16	14,8	10	9,3
2020 г.	16	14,6	16	14,6

- ЗЛОКАЧЕСТВЕНИ НОВООБРАЗУВАНИЯ

През последните години злокачествените новообразования са на второ място в областта по причина за смъртност. Болестността от онкологични заболявания бележи леко намаление от 4629 през 2021 г., на 4530 през 2022 г. От новооткритите заболявания, регистрирани в КОЦ – Русе за същият период, се наблюдава също леко намаление от 385 през 2021 г. на 327 през 2022 г.

Сред злокачествените новообразувания най-често срещани са:

- меланом и други злокачествени образувания на кожата – 998 бр.
- млечна жлеза – 762 бр.
- женски полови органи – 752 бр.
- храносмилателни органи – 623 бр.

В нозологичната структура на тези заболявания няма съществени изменения. Висока е заболеваемостта от злокачествени новообразувания на: млечната жлеза при жените; меланом и други злокачествени новообразувания на кожата; простатата; трахеята, бронхите и белия дроб; дебелото черво; тялото на матката; шийката на матката; ректосигмоидалната област, право черво (ректум), анус и анален канал и т.н.

Регистрирани

Наименование	2021 г.			2022 г.		
	регистрирани заболявания			регистрирани заболявания		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Злокачествени новообразувания – всичко	**4629**	**1772**	**2857**	**4530**	**1725**	**2805**
Устни, устна кухина и фаринкс	**134**	**99**	**35**	**122**	**88**	**34**
в т.ч.: устна	71	54	17	60	47	13
Храносмилателни органи	**635**	**331**	**304**	**623**	**353**	**270**
в т.ч.:хранопровод	2	2	0	2	2	0
стомах	85	44	41	77	53	24
дебело черво	264	132	132	258	134	124
ректосигмоидална област, право черво, анус и анален канал	218	123	95	216	127	89
черен дроб и жлъчни пътища	16	11	5	18	14	4
панкреас	29	11	18	31	15	16
Дихателни органи и гръден кош	**243**	**205**	**38**	**242**	**194**	**48**
в т.ч.:ларинкс	84	76	8	70	63	7
трахея, бронхи и бял дроб	148	123	25	163	125	38
Кости и ставни хрущяли	9	4	5	8	4	4
Меланом и др. злокачествени новообразувания на кожата	**1001**	**417**	**584**	**998**	**418**	**580**
в т.ч.:злакачествен меланом на кожата	70	33	37	70	33	37
Мезотелиална и меки тъкани	**58**	**23**	**35**	**47**	**14**	**33**
Млечна жлеза	**760**	**6**	**754**	**762**	**5**	**757**
Женски полови органи	**766**		**766**	**752**		**752**
в т.ч.:шийка на матката	278		278	259		259
тяло на матката	330		330	315		315
с неуточнена локализация на матката	1		1	1		1
яйчник	111		111	132		132
Мъжки полови органи	**293**	**293**		**264**	**264**	
в т.ч.:простата	224	224		199	199	
Пикочна система	**312**	**231**	**81**	**307**	**223**	**84**
в т.ч.:пикочен мехур	222	187	35	212	173	39
Око, главен мозък и др. части на централната нервна система	**51**	**26**	**25**	**40**	**25**	**15**
в т.ч.: само око и неговите придадъци	6	3	3	8	5	3
главен мозък	38	19	19	24	15	9
Щитовидна и др. ендокринни жлези	136	23	113	133	18	115
в т.ч.:щитовидна жлеза	134	21	113	133	18	115
Неточно определени, вторични и неуточнени локализации	**65**	**28**	**37**	**76**	**40**	**36**
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	**166**	**86**	**80**	**156**	**79**	**77**
в т.ч.:болест на Hodgkin	48	20	28	48	21	27
нехочкинов лимфон	55	31	24	48	25	23
левкемия	55	30	25	51	28	23
лимфоидна левкемия	34	17	17	32	17	15
миелоидна лефкемия	8	4	4	10	6	4
Самостоятелни множествени локализации	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Новообразувания ин ситу	**134**	**15**	**119**	**138**	**16**	**122**

Новооткрити

Наименование	2021 г.			2022 г.		
	в т.ч. с диагноза установена за първи път (новооткрити)			в т.ч. с диагноза установена за първи път (новооткрити)		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Злокачествени новообразувания – всичко	**385**	**203**	**182**	**327**	**177**	**150**
Устни, устна кухина и фаринкс	**17**	**16**	**1**	**8**	**6**	**2**
в т.ч.: устна	7	6	1	1	1	0
Храносмилателни органи	**93**	**47**	**46**	**80**	**55**	**25**
в т.ч.:хранопровод	1	1	0	1	1	0
стомах	19	6	13	15	12	3
дебело черво	25	12	13	24	13	11
ректосигмоидална област, право черво, анус и анален канал	29	19	10	24	17	7
черен дроб и жлъчни пътища	6	4	2	6	5	1
панкреас	10	4	6	8	6	2
Дихателни органи и гръден кош	**48**	**42**	**6**	**47**	**38**	**9**
в т.ч.:ларинкс	8	7	1	2	2	0
трахея, бронхи и бял дроб	40	35	5	45	36	9
Кости и ставни хрущяли	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Меланом и др. злокачествени новообразувания на кожата	**35**	**17**	**18**	**53**	**27**	**26**
в т.ч.:злакачествен меланом на кожата	5	3	2	5	3	2
Мезотелиална и меки тъкани	**9**	**5**	**4**	**2**	**0**	**2**
Млечна жлеза	**45**	**0**	**45**	**39**	**0**	**39**
Женски полови органи	**37**		**37**	**31**		**31**
в т.ч.:шийка на матката	14		14	4		4
тяло на матката	14		14	12		12
с неуточнена локализация на матката	0		0	0		0
яйчник	9		9	14		14
Мъжки полови органи	**29**	**29**		**13**	**13**	
в т.ч.:простата	27	27		12	12	
Пикочна система	**34**	**28**	**6**	**26**	**21**	**5**
в т.ч.:пикочен мехур	25	24	1	18	15	3
Око, главен мозък и др. части на централната нервна система	**8**	**4**	**4**	**2**	**2**	**0**
в т.ч.: само око и неговите придадъци	0	0	0	1	1	0
главен мозък	8	4	4	1	1	0
Щитовидна и др. ендокринни жлези	**3**	**2**	**1**	**1**	**0**	**1**
в т.ч.:щитовидна жлеза	2	1	1	1	0	1
Неточно определени, вторични и неуточнени локализации	**18**	**7**	**11**	**21**	**12**	**9**
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	**9**	**6**	**3**	**4**	**3**	**1**
в т.ч.:болест на Hodgkin	1	0	1	0	0	0
нехочкинов лимфон	5	4	1	2	1	1
левкемия	3	2	1	2	2	0
лимфоидна левкемия	1	0	1	1	1	0
миелоидна лефкемия	0	0	0	1	1	0
Самостоятелни множествени локализации	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Новообразувания ин ситу	**2**	**2**	**0**	**6**	**2**	**4**

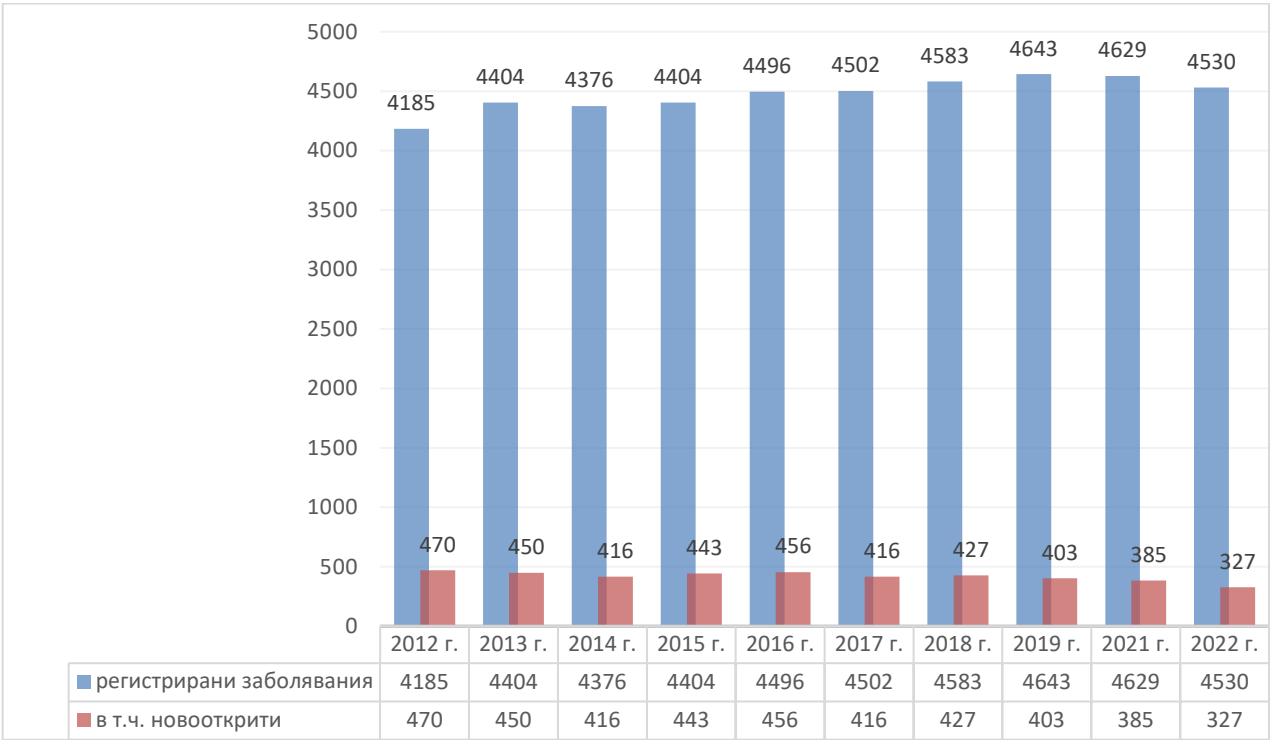

	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2021 г.	2022 г.
регистрирани заболявания	4185	4404	4376	4404	4496	4502	4583	4643	4629	4530
в т.ч. новооткрити	470	450	416	443	456	416	427	403	385	327

При децата до 17 години през 2022 г. регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания са общо 9 броя (без промяна спрямо 2021 г.), като с най-висока честота са злокачествените заболявания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани над 44 % (4 броя от общо 9 броя). При тази възрастова група през 2022 г. няма регистрирани новооткрити случаи.

Регистрираните заболявания на деца от 0 - 17 г.

Наименование и локализацияна на новообразуването по МКБ – 10	Регистрирани заболявания 2021			Регистрирани заболявания 2022		
	Всичко	мъже	жени	Всичко	мъже	жени
Злокачествени новообразувания всичко	**9**	**6**	**3**			
Храносмилателни органи						
дебело черво						
Мезотелиална и меки тъкани	2	1	1			
Мъжки полови органи	1	1				
в т. ч.: простата						
Пикочна система	1	1				
Око, главен мозък и други части на централната нервна система	1	1				
в т. ч.: око и неговите придатъци						
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	4	2	2			
в т. ч.: болест на Hodgkin						
нехочкинов лимфом	2	1	1			
левкемия	1		1			
лимфоидна левкемия	1		1			
миелоидна левкемия						

Самостоятелни (първични) множествени локализации						
Новообразувания ин ситу						

- ПСИХИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Броят на психично болните, намиращи се под наблюдение в психиатричните заведения в края на 2022 г. е 4958 и бележи леко увеличение спрямо предходната година – 4950 психично болни. Броят на новооткритите случаи за последните две години остава постоянен (малко над 10 бр.).

В структурата на заболяванията най-много са случаите на умствена изостаналост – 1295 бр., следвани от случаите на разстройство на настроението – 1031 бр., шизофрения – 945 бр. и т. н.

Болни под наблюдение на психиатричните заведения, отделения, кабинети и амбулатории.

	2019 г.		2020 г.		2021 г.	
	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити
Психични и поведенчески разстройства – общо	**4939**	**13**	**4950**	**13**	**4958**	**11**
Деменция	183		183		183	
Делир, непредизвикан от алкохол и др. психоактивни вещества	2		2		2	
Други разстройства дължащи се на мозъчно заболяване	268		268		268	
Психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на алкохол	432	1	433	1	432	
Психични и поведенчески разстройства, дължащи са на употреба на други психоактивни вещества	1		1		2	1
Психични и поведенчески разстройства, дължащи са на употреба на опиоиди					1	1
Шизофрения, шизотипни и налудни разстройства	935	7	940	6	945	6
Шизофрения	852	7	857	6	862	6
Остри преходни психотични разстройства	35		35		35	
Разстройства на настроението	1030	1	1031	1	1031	1
Маниен епизод	58		58		58	
Биполярно ефективно разстройство	80		80		80	
Депресивен епизод	62		62		62	
Рецидивиращо депресивно разст.	827		828	1	828	
Невропатични, свързани със стес и сомато формни разстройства	623	1	625	2	627	2
Разстройства на храненето, съня и сексуалността	2		2		2	
Разстройства на личността и поведението в зряла възраст	147	1	147		147	
Умствена изостаналост	1294	1	1294	1	1295	1
Специфични разстройства в развитието	18	1	19	1	19	
Генерализирани разстройства в развитието (аутизъм)						
Хиперкинетични разстройства						
Други разстройства в поведението и емоциите	4		4		4	
Неорганична енуреза						

Болните под наблюдение за 2022 г. по видове заболявания на 100000 души население са много над средните за страната. Област Разград е водеща по тези видове заболявания.

Следва да се има предвид, че тъй като психичните разстройства относително рядко довеждат до бърза смърт, това често е причина за пренебрегване на тяхната висока социална цена. Освен измеримите икономически загуби, психическите разстройства влошават качеството на човешкия живот.

- ИНВАЛИДНОСТ

През 2022 г. са издадените и влезли в сила 3742 експертни решения на ТЕЛК. От тях за първично освидетелсване – 1021 експертни решения и 2721 експертни решения за редовно преосвидетелстване. От издадените експертни решения 429 са с чужда помощ.

Разпределение по оценка на работоспособността

	Под 16 г.	Над 16 г.	Общо
над 90%	31	797	828
от 71 до 90 %	44	1129	1173
от 50 до 70 %	45	1616	1661
до 50%	2	72	74
работоспособен	-	6	6
Общо	122	3620	3742

През 2022 г. 82 лица са обжалвали издените им експертни решения. НЕЛК София су е произнесла по 55 от жалбите както следва:

- отменя и връща – 32
- отменя и издава ново решение – 16
- потвърждава – 7

Също така през годината са издадени и 540 експертни решения на временно неработоспособни лица и 46 експертни решения на временно неработоспособни лица с увреждане.

Най-честата причина за призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са болестите на органите на кръвообращението. Следват новообразуванията, болести на костно – мускулната система и съединителна тъкан, болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата и с психични и поведенчески разстройства и т.н.

Диспансерно наблюдение

От данните за справката за водещите се на диспансерно наблюдение към края на 2022 г. е видно, че с най-голям дял са болестите на органите на кръвообръщението (78,49%), следвани от болестите на ендокринните жлези (12,42%) и болестите на дихателната система (4,82%).

	под наблюдение в края на годината	в т.ч. деца от 0 до 17 г.
Общо	**62306**	**47**
1. Болести на органите на кръвообръщението	**48905**	**7**
в т.ч.: хипертонична болест	29997	7
исхемична болест на сърцето	9527	-
мозъчни-съдова болест	5303	-
2. Болести на храносмилателната система	**163**	**-**
в т.ч.: язвена болест на стомаха и дванадесетопръстника	10	-
3. Болести на пикочо-половата система	**1206**	**-**
в т.ч.: гломерулни болести	50	-
хроничен нефрит	632	-
невъзп. болести на женските полови органи	-	-
4. Болести на кръвта и кръвотворните органи	**-**	**-**
5. Болести на дихателната система	**3001**	**-**
в т.ч.: астма	1053	-
ХОБ	1886	-
6. Болести на ендокринните жлези и храненето	**7737**	**1**
в т.ч.: диабет	6144	1
7. Болести на нервната система	**681**	**39**
в т.ч.: епилепсия	281	39
болест на Паркинсон	177	-
8. Болести на ухото и мастоидния израстък	**-**	**-**
9. Болести на окото	**598**	**-**
в т.ч.: глаукома	406	-
10. Бременност раждане и послеродов период	**-**	**-**
11. Болести на костно-мускулната система	**5**	**-**
12. Други	**10**	**-**

1.6. Хоспитализирана заболеваемост

В област Разград функционират три лечебни заведения за болнична помощ, една областна многопрофилна болница за активно лечение в областния център – гр. Разград и две общински многопрофилни болници за активно лечение в общинските центрове в гр. Исперих и гр. Кубрат.

Няма разкрити специализирани лечебни заведения за болнична помощ, частни лечебни заведения за болнична помощ и болници за долекуване и продължително лечение.

За 2022 г. в лечебните заведения за болнична помощ са реализирани 14 189 хоспитализации. Спрямо предходната година се наблюдава леко увеличение на броя хоспитализации (687 броя), което се дължи на премахване на забраната през определени периоди от годината на плановите хоспитализации, заради обявеното през предгодната година извънредно положение, породено от ковид пандемията.

Име на ЛЗ	**Брой хоспитализации**
МБАЛ-Исперих ЕООД	3161
МБАЛ-Кубрат ЕООД	2447
МБАЛ Св. Иван Рилски-Разград АД	8581
ОБЩО:	**14189**

Общия брой хоспитализации за 2022 г (от годишните отчети на ЛЗ за БП)

фиг. 11 Хоспитализирана заболеваемост в област Разград за периода 2012-2022 г.

Хоспитализирана заболеваемост по видове болести

КОД	БРОЙ	%
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести	126	0,89%
Клас II Новообразувания	85	0,60%
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи	8	0,06%
Клас IV Болести на ендокринната система	275	1,94%
Клас V Психични и поведенчески разстройства	303	2,14%
Клас VI Болести на нервната система	347	2,45%
Клас VII Болести на окото	0	0,00%
Клас VIII Болести на ухото	728	5,13%
Клас IX Болести на органите на кръвообращението	2420	17,06%
Клас X Болести на дихателната система	2328	16,41%
Клас XI Болести на храносмилателната система	1566	11,04%
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан	690	4,86%
Клас XIII Болести на костно-мускулната система	1316	9,27%
Клас XIV Болести на пикочо-половата система	749	5,28%
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период	741	5,22%
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период	16	0,11%
Клас XVII Вродени аномалии	4	0,03%
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения	247	1,74%
Клас XIX Травми и отравяния	1206	8,50%
Кодове за специални цели – COVID-19	1034	7,29%
Клас XXI Фактори влияещи върху здравето	308	

Структура на хоспитализациите по причини.

Водещи в хоспитализирана заболеваемост са болестите на органите на кръвообръщението (17 %), болестите на дихателните система (16 %), болести на храносмилателната система (11 %) и от травми и отравяния (9 %). Относителният дял на болестите по видове класове през последните години се запазва относително постоянен.

Болните диагностицирани с Covid-19 са 7 % от общата хоспитализирана заболеваемост.

Първична извънболнична медицинска помощ

	Завет	Исперих	Кубрат	Лозница	Разград	Самуил	Цар Калоян	ОБЩО
АПМП-ИП	3	7	6	1	19	3	3	42
АПМП-ГП					1			1
АПМП-ИП (ДМ)	5	12	7	2	35	1	2	64
АПМП-ГП (ДМ)		1			4			5

Осигуреността на населението от област Разград с медицински персонал е една от най–ниските в страната.

Към края на 2022 г. в РЗИ-Разград са регистрирани 43 лечебни заведения за първична извънболнична медицинска помощ, от които 42 индивидуални практики за първична медицинска помощ и 1 групова практика за първична медицинска помощ. Броят на общопрактикуващите лекари, работещи в тях, е 44.

Осигуреността на 10 000 души от населението е 4,33 ОПЛ за област Разград.

Един общопрактикуващ лекар обслужва средно по 2308 души, но на практика е налице дисбаланс по отношение брой пациенти на един ОПЛ – от 9 000 до 800 пациенти на един ОПЛ.

Запазват се тенденциите за трайно незаети селски практики, което създава проблеми в качеството на обслужване на населението.

През 2022 год. са извършени 373 025 прегледа, т.е. близо по 4 прегледа средно на жител. При децата до 17 г. извършените прегледи в първичната извънболнична медицинска помощ са 68 276 или 4 прегледа на 1 дете. За същия период профилактичните прегледи са 58 196, а извършените домашни посещения са 3 662.

- Регистрираните практики за първична дентална помощ са 69, от които 64 са индивидуални практики и 5 са групови. Броят на работещите в тях лекари по дентална медицина е 74. Налице е дисбаланс по отношение на тяхното разпределение (над 90 % в градовете)

За 2022 г. общо посещенията в амбулаториите за дентална помощ са 49 618, от тях на деца до 17 годишна възраст са 10 740. Извършените профилактични прегледи са 2510.

Регистрираните лечебни заведения за първична извънболнична медицинска помощ се задържат на постоянно ниво. Продължава да преобладава индивидуалната практика като форма на организация на работа – 96 % от работещите в тях ОПЛ, при 4 % - в групови практики.

Регионалното разпределение на регистрираните лечебни заведения е неравномерно.

Над половината от регистрираните практики за първичната извънболнична помощ са регистрирани в община Разград. В същото време в тази община живее 41% от населението на областта.

Над 40 % от регистрираните практики за първична медицинска помощ и над 55 % от практиките за първична дентална помощ са регистрирани в областния център.

Човешки ресурси в ПИМП.

През последните години не се наблюдава динамика в броя на регистрираните лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ с изключение на денталните практики, които са се увеличили с 4 броя.

От лекарите, работещи в амбулаториите за първична медицинска помощ, 35 са с придобита специалност „Обща медицина".

Специализирана извънболнична медицинска помощ

	Завет	Исперих	Кубрат	Лозница	Разград	Самуил	Цар Калоян	ОБЩО
АСМП-ИП		16	4		40			60
ДКЦ					1			1
МЦ					6			6
МДЛ					5			5
МТЛ		2		1	9			12
ХОСПИС					1			1

Специализираната извънболнична медицинска помощ в област Разград се осъществява от 85 лечебни заведения, от които: 1 диагностично-консултативен център, 6 медицински центъра, 60 индивидуални практики на лекари – специалисти, 5 МДЛ, 12 МТЛ и 1 хоспис.

По данни на НСИ лекарите по специалности работещи в извънболничната специализирана медицинска помощ са:

Лекари по специалност в извънболничната специализирана медицинска помощ		**77**
Акушерство и гинекология		9
Вътрешни болести		2
Гастроентерология		1
Ендокринология и болести на обмяната		5
Кардиология		11
Клинична алергология		1
Клинична лаборатория		1
Клинична хематология		1
Кожни и венерически болести		1
Нервни болести		9
Образна диагностика		2
Ортопедия и травматология		2
Очни болести		8
Педиатрия		9
Пневмология и фтизиатрия		2
Психиатрия		3
Урология		1
Ушно-носно-гърлени болести		4
Физикална и рехабилитационна медицина		1
Хирургия		4

По отношение на специализираната медицинска помощ в областта, проблем е, че специализираните практики са разположени в областния и в два от общинските центрове. В общините Лозница, Цар Калоян, Завет и Самуил няма регистрирани специализирани практики, което налага населението да пътува, за да получи специализирана медицинска помощ, включително и изследвания. В областта няма регистрирани специализирани практики на лекари по дентална медицина. Голям процент от специалистите, регистрирали специализирани практики и сключили договор с РЗОК, са болнични специалисти и работят по чл. 81 от ЗЛЗ.

Липсват разкрити дежурни кабинети, които да осигуряват специализирана медицинска помощ. Това води до натоварване на спешно отделение към МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД през нощта и в почивните дни, и съответно на лекарите, работещи в ЛЗБП.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

- равномерно разпределение на практиките във всички общини чрез задължителен характер на здравната карта.

Консултативно–амбулаторна дейност

ОБЩО	Посещения в лабораторията				Посещения по домовете
	Всичко	в това число:			
		деца до 17 г.	профилак-тични	от тях деца до 17 г.	
	202642	**47330**	**2552**	**94**	**1431**
Акушерство и гинекология	12051	922	2136	79	
Вътрешни болести	3527	4			
Гастроентерология	4553	149	97		
Ендокринология и болести на обмяната	11256	46			2
Инфекциозни болести					
Кардиология	31050	16			1
Клинична алергология	3294	1246			2
Клинична токсикология					
Клинична хематология	598	5			
Кожни и венерически болести	7021	1760			
Лъчелечение					
Медецинска онкология					
Нуклеарна медицина					
Неврохирургия					
Нервни болести	18951	265	94		31
Нефрология	2951	32			
Ортопедия и травматология	8227	1017			1297
Очни болести	15710	1664	115		5
Педиатрия	32428	31780			
Пневмология и фтизиатрия	10782	413			7
в т.ч. бронхология					
Психиатрия	9341	225			18
в т.ч. наркология					
Съдебна психиатрия					
Ревматология	2195		51		
Съдебна медицина и деонтология					
Урология	2772	104			
Ушно-носно-гърлени болести	14510	5761			10
Физикална и рехабилитационна медицина	3760	1030			
Хирургия	6849	876	19		13
Други специалности	816	15	40	15	45

С най-голям относителен дял в консултативно – амбулаторната дейност в извънболничната специализирана помощ са педиатричните прегледи (16,0%) следвани от кардиологичните прегледи (15,3%) и прегледите при невролози с по 9,6%.

Прегледите при децата до 17 години са 23,4 % от общите прегледи в областта.

Основни недостатъци в извънболничната първична и специализирана медицинска помощ.

- продължаваща миграция на млади специалисти към Западна Европа;
- липса на възможност за кариерно развитие
- неясни правила и затруднения при специализация
- често променяща се нормативна база
- отрицателно медийно отношение във връзка със съдебно недокозана вина на лекари
- липса на интерес към определени специалности – недофинансиране на определени специалности като вирусология, педиатрия, вътрешни болести, клинична хематология и др.

Болнична медицинска помощ

В област Разград са разкрити и функционират следните лечебни заведения за болнична помощ:

1. **Многопрофилна болница за активно лечение „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград** - акционерно дружество с 88,16 % държавно участие и 11,84% общинско участие. Лечебното заведение е с областни функции и основно обслужваното население е от областта.

	МБАЛ - Разград			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**259**	**9273**	**41604**	**44,01%**
Интензивни легла	**10**	**538**	**2590**	**70,96%**
Отделение по АИЛ	10	538	2590	70,96%
Акушеро-гинекологични легла	**19**	**682**	**2322**	**33,48%**
Отделение по акушерство и гинекология	19	682	2322	33,48%
Педиатрични легла	**27**	**1022**	**3820**	**38,76%**
Отделение по педиатрия **II ниво**	19	856	3172	45,74%
Отделение по неонатология **I ниво**	8	166	648	22,19%
Терапевтични легла	**144**	**4788**	**24350**	**46,33%**
Отделение по вътрешни болести **II ниво**	15	632	2375	43,38%
Отделение по кардиология	19	242	991	14,29%
Отделение по гастроентерология **II ниво**	15	387	1446	26,41%
Отделение по инфекциозни болести **II ниво**	16	679	3111	53,27%
Отделение по нервни болести **III ниво**	40	1655	7530	51,58%
Отделение по пневмология и фтизиатрия **II ниво**	28	901	4907	48,01%
COVID-19 (от др. видове легла без инфекциозни)	11	292	3990	99,38%
Хирургични легла	**59**	**2243**	**8522**	**39,57%**
Отделение по хирургия	35	1323	5698	44,60%
Отделение по ортопедия и травматология **II ниво**	10	648	1851	50,71%
Отделение по очни болести	7			0,00%
Отделение по ушно-носно-гърлени болести **II ниво**	7	272	973	38,08%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**9**	**91**	**650**	**19,79%**
Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	9	91	650	19,79%
ПСИХИАТРИЧНИ ЛЕГЛА	**40**	**309**	**6833**	**46,80%**
Отделение по психиатрия **II ниво**	40	309	6833	46,80%
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**15**	**110**	**654**	**11,95%**
- отделение по нервни болести	6	9	52	2,37%

- отделение по хирургия	7	88	517	20,23%
- отделение по ортопедия и травматология	2	13	85	11,64%
Места за краткосрочен престой	**40**			**0,00%**
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**323**	**8961**	**49741**	**42,19%**

Използваемостта на леглата за активно лечение е под оптималната, около 50% с изключение на интензивните легла – 70%. С ниска използваемост са и леглата за рехабилитация и продължително лечение.

2. **Многопрофилна болница за активно лечение – Исперих ЕООД** - еднолично търговско дружество с 100 % собственост на Община Исперих. Обслужва предимно население в региона, обхващащ община Исперих, част от община Завет и част от община Самуил. В лечебното заведение се лекуват и част от жителите на община Дулово община Главиница.

	МБАЛ - Исперих			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**92**	**3267**	**16351**	**48,69%**
Интензивни легла	**6**	**132**	**694**	**31,69%**
Отделение по АИЛ **II ниво**	6	132	694	31,69%
Педиатрични легла	**12**	**252**	**1124**	**25,66%**
Отделение по педиатрия **I ниво**	12	252	1124	25,66%
Терапевтични легла	**56**	**2096**	**11297**	**55,27%**
Отделение по вътрешни болести **II ниво**	30	979	5393	49,25%
COVID-19 (от др. видове легла без инфекциозни)	10	206	1721	47,15%
Отделение по нервни болести **II ниво**	16	911	4183	71,63%
Хирургични легла	**18**	**787**	**3236**	**49,25%**
Отделение по хирургия **II ниво**	**18**	**787**	**3236**	**49,25%**
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**8**			
Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	8			

ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**10**			
Места за краткосрочен престой	**-**			
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**110**	**3187**	**16351**	**40,72%**

Използвамостта на активните легла е под оптималната и е около 50 %. Разкритите легла за рехабилитация и продължително лечение не отчитат използваемост.

3. **Многопрофилна болница за активно лечение – Кубрат ЕООД** - еднолично търговско дружество с 100 % собственост на Община Кубрат. Обслужва предимно население в региона, обхващащ община Кубрат и част от община Завет.

	МБАЛ - Кубрат			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**95**	**2468**	**10667**	**30,76%**
Интензивни легла	**6**	**0**	**0**	**0,00%**
Отделение по АИЛ **II ниво**	6	0	0	0,00%
Акушеро-гинекологични легла	**14**	**280**	**1136**	**22,23%**
Отделение по акушерство и гинекология **II ниво**	14	280	1136	22,23%
Педиатрични легла	**20**	**471**	**2448**	**33,53%**
Отделение по педиатрия **I ниво**	19	438	2348	33,86%
- дейност по неонатология **I ниво**	1	33	100	27,40%
Терапевтични легла	**44**	**1233**	**5535**	**34,46%**
Отделение по вътрешни болести **I ниво**	21	675	2852	37,21%
COVID-19 (от др. видове легла без инфекциозни)	3	77	530	48,40%
Отделение по нервни болести **II ниво**	20	481	2153	29,49%
Хирургични легла	**11**	**484**	**1548**	**38,56%**
Отделение по хирургия **II ниво**	11	484	1548	38,56%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**5**	**39**	**263**	**14,41%**
Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	5	39	263	14,41%
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**10**	**2**	**14**	**0,38%**
Места за краткосрочен престой				
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**110**	**2527**	**10944**	**27,26%**

Използваемостта на леглата за активно лечение е под 40 % в лечебното заведение.

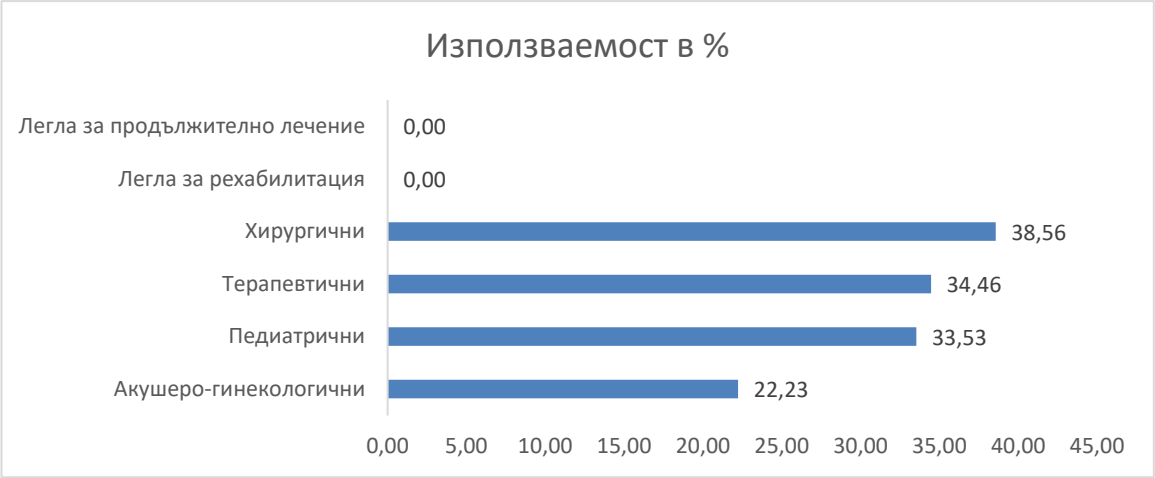

Общо за област Разград за 2022 г. преминалите болни, реализираните леглодни и използваемостта на леглата по видове в лечебните заведения за болнична помощ е:

	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	446	15008	68622	42,15%
Интензивни легла	22	670	3284	40,90%
Акушеро-гинекологични легла	33	962	3458	28,71%
Педиатрични легла	59	1745	7392	34,33%
Терапевтични легла	244	8117	41182	46,24%
Хирургични легла	88	3514	13306	41,43%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	22	130	913	11,37%
ПСИХИАТРИЧНИ ЛЕГЛА	40	309	6833	46,80%
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	35	112	668	5,23%
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	543	15559	77036	38,87%

Спешна медицинска помощ

На територията на областта функционира един център за спешна медицинска помощ с разкрити филиали в пет общини – Разград, Исперих, Кубрат, Лозница и Цар Калоян. В останалите две общини Завет и Самуил няма разкрити филиали.

Основен проблем е липсата на лекари. При щат от 24 лекари в центъра, на основен трудов договор работят 12, от които 6 са с призната специалност – 3 хирурзи, 1 анестезия и интензивно лечение, 1 със специалност вътрешни болести и 1 със специалмост клинична хематология. Липсват лекари със специалност „Спешна медицина". Щатът на медицинските специалисти по здравни грижи и на другия персонал е запълнен.

За 2022 г. Центърът за спешна медицинска помощ е изпълнил 10060 повиквания, като 9664 са били за спешна медицинска помощ и 396 за неспешна медицинска помощ. Също така са извършени и 7739 амбулаторни прегледи.

Показател	2020 г. (брой)	2021 г. (брой)	2022 г. (брой)
Обслужени лица – общо	**20220**	**18945**	**17799**
1. При изпълнени повиквания	10630	11322	10060
в т.ч. деца до 17 г.	449	472	585
От изпълнени повиквания – по повод на:	10630	11322	10060
- заболяване	9551	10321	9077
- травма	701	749	726
- отравяне	39	35	32
- раждане	47	46	63
- други	292	171	162
2. При амбулаторни прегледи	9590	7623	7739
в т.ч. деца до 17 г.	932	649	865
Персонал – общ брой,	135	135	135
от тях – лекари	13	12	12
- фелдшери	42	42	42
- медицински сестри	19	18	18
- акушерки	4	5	5
Транспортни средства	17	18	18

Изводи:

- липса на лекари със специалност спешна медицина;

- не добро разграничаване на спешна от неотложна помощ;

- използват се ресурсите на лечебните заведения за болнична помощ за консулти и изследвания.

Център за трансфузионна хематология

На територията на област Разград няма разкрит център за трансфузионна хематология и областта се обслужва от ЦТХ гр. Плевен. В МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград е разкрито и функционира отделение по трансфузионна хематология. В отделението работи само един лекар, като същият е с призната специалност по трансфузионна хематология и шест медицински специалисти по здравни грижи.

За 2022 г. в отделението е взета 792 литра пълноценна кръв и 905 литра кръв с консервант.

Диализен център

На територията на област Разград няма разкрит диализен център. Болните от областта се обслужват от разкритото в МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград отделение по хемодиализа. В отделението работят четирима лекари, от които двама с призната специалност и девет медицински специалисти по здравни грижи.

За 2022 година са обслужени 118 диализно болни пациенти. Проведените диализи общо са 7408. Отделението разполага общо с 19 апарати за диализа.

Хоспис

В област Разград има разкрит само един хоспис и за 2022 г. дейността му е минимална.

В област Разград няма разкрити Комплексен онкологичен център, Център за психично здраве, Център за кожно-венерически заболявания, Дом за медико-социални грижи и Тъканна банка.

ОСИГУРЕНОСТ НА РЕГИОНАЛНАТА ЗДРАВНА ГРИЖА С МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Медицински персонал:

По данни на НСИ за 2022 г. на територията на област Разград работят 302 лекари (за 2020 г. - 325). Лекарите по дентална медицина бележат леко увеличение от 61 през 2020 г. на 64 през 2022 г., а специалистите по здравни грижи са намалели с с 17 броя от 550 през 2020 г. на 533 през 2022 г.

	2020			2022		
	Лекари	Лекари по дентална медицина	Медицински специалисти по здравни грижи	Лекари	Лекари по дентална медицина	Медицински специалисти по здравни грижи
Разград	**325**	**61**	**550**	**302**	**64**	**533**
Завет	2	1	9	2	1	7
Исперих	56	8	71	52	10	81
Кубрат	44	6	59	40	7	68
Лозница	1	1	7	1	1	8
Разград	207	34	391	196	37	357
Самуил	1	1	6	1	1	5
Цар Калоян	2	-	7	2	-	7
Неразпределени	12	10	-	8	7	-

По данни на НСИ

Разпределение на лекарите в област Разград по специалности

Специалности с добра осигуреност със специалисти са; Педиатрия, Акушерство и гинекология, Вътрешни болести, Нервни болести, Хирургия, Кардиология и Анестезия и интензивно лечение.

Лекари (с призната специалност)	**159**
Клинични специалности	158
Акушерство и гинекология	10
Анестезиология и интензивно лечение	17
Вътрешни болести	12
Гастроентерология	5
Ендокринология и болести на обмяната	3
Инфекциозни болести	4
Кардиология	9
Клинична лаборатория	8
Клинична микробиология	4
Неонатология	1
Нервни болести	12

Нефрология	2
Образна диагностика	8
Обща и клинична патология	3
Ортопедия и травматология	6
Очни болести	5
Педиатрия	14
Пневмология и фтизиатрия	4
Психиатрия	3
Ревматология	1
Спешна медицина	1
Спортна медицина	1
Съдебна медицина и деонтология	1
Трансфузионна хематология	1
Урология	2
Ушно-носно-гърлени болести	2
Физикална и рехабилитационна медицина	3
Хирургия	16
Неклинични специалности	**1**
Други специалности	1

Дефицитни специалности са: неонатология, трансфузионна хематология, ревматология, спешна медицина, урология и неонатология.

Тесните специалности в областта на детските болести липсват в областта, което налага лечението на децата със съответните заболявания в други области от страната.

Средната възраст на упражняващите професията си лекари специалисти е 60 години. В момента работещите в пенсионна възраст са 93 броя (60 – жени и 33 - мъже).

Най – голям е броят на лекарите в категория 60+ (103 лекари - специалисти) в следните специалности: обща медицина – 11 бр., педиатрия – 8 бр., нервни болести – 7 бр., акушерство и гинекология – 8 бр., анестезия и интензивно лечение – 7 бр., хирургия – 7 бр. и др.

Възраст	Общо			В заведения за болнична помощ			В заведения за извънболнична помощ			Други здравни заведения		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
ЛЕКАРИ	**302**	**132**	**170**	**164**	**76**	**88**	**120**	**47**	**73**	**18**	**9**	**9**
до 35 г.	32	13	19	22	7	15	6	2	4	4	4	0
35 - 44 г.	31	19	12	22	14	8	8	4	4	1	1	0
45 - 54 г.	59	28	31	32	15	17	25	13	12	2	0	2
55 - 64 г.	101	37	64	45	18	27	50	18	32	6	1	5
65 - 74 г.	53	26	27	30	16	14	20	8	12	3	2	1
75 +	26	9	17	13	6	7	11	2	9	2	1	1

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Разград

Силни страни	**Слаби страни**
Добра връзка между РЗИ и всички ЛЗ	Ниска осигуреност с медицински персонал
Добра колаборация с областна и общински администрации, БЛС, СЗБ, РЗОК	Трайно незаети практики
Стабилно финансово състояние на ЛЗ за БР	Липса на определени специалисти
	Висок процент на неосигурено и безработно население.
	Застаряващо население с нужда от повече медицински грижи
	Голям процент селско население със затруднен достъп до медицински грижи
Благоприятни възможности	**Заплахи**
Изнасяне на специализираната медицинска помощ до населението, разположена равномерно на територията на областта.	Задълбочаване на демографската криза
Осигуряване на високо специализирани консултации от специалисти от национални ЛЗ	Увеличаване на миграционните процеси
Въвеждане на денонощно дежурство на аптеки и равномерно разпределение в областта	Изчезване на лекари по определени специалности, които не могат да сключат договор с НЗОК.
Въвеждане на задължително разпределение на завършилите държавна поръчка в МУ, както и държавна регулация по отношение на специализациите	Трудно покриване на сега действащите стандарти, поради липса на желаещи да работят в региона.
Увеличаване на приема в МУ	
Субсидиране от държавата на редки специалности	